

blegere end hos Hættemågen, medens håndsvingfjerene var næsten hvide og dannede et tydeligt kontrastmønster i gråt og hvidt på oversiden af vingen. Der var intet sort på vingespidsene og heller ikke nogen adskillende hvid linie på forvingen; vingen var bemærkelsesværdig hvid på undersiden. Ved omhyggelig iagttagelse lagde jeg også mærke til dens kraftige næb og mørkerøde ben.

Fuglen var en lille smule større end de Hættemåger, som den fouragerede sammen med, men den havde lidt rundere og ikke helt så spidse vinger som denne, desuden en meget lettere mere svævende og terneagtig flugt. Den mindede på mange måder om Dværgmågen, men var bl. a. let kendelig ved sin størrelse og sit vingemønster.

Jeg kan tilføje, at arten nu ses regelmæssigt ved østkysten af England, og at jeg tidligere har iagttaget den dér tre gange.

IAN C. T. NISBET

ANMELDELSER

LESLIE BROWN: Eagles. (274 pp., 16 tavler). – MICHAEL JOSEPH, London 1955. Pris: 18 s.

En meget interessant redegørelse for forf.s iagttagelser over forskellige ørnearter, dels over skotske Kongeørne, dels og navnlig over 10 afrikanske ørnearter, han har studeret under sit ophold som koloniembedsmand i Britisk Østafrika. Teksten er delt i 4 hovedafsnit, der igen er delt i en række mindre kapitler. En del overskrifter minder i nogen grad om et bibliotekskatalogs inddeling; men i betragtning af, at de dækker over omtaler af store, spillevende ørne, kan de virke noget kunstige. Dette er dog ingen væsentlig indvending. Man får udbytte af at læse denne bog. Forf. har studeret sine objekters adfærd. Han diskuterer deres flugt, territorier, yngleforhold, jagtmetoder og bytte; det sidste søges ifølge hans erfaring fortrinsvis mellem dyr, der er indtil halvt så store som de pågældende ørne selv. Forf. har tænkt over tingene, mest som passiv iagttager; men da en større tornskadeart to dage i træk søgte at dræbe en endnu værgeløs unge af en Høgeørn, greb han sin haglbøsse. Tavlerne viser talrige fortrinlige fotografier af ørne, deres reder, æg og unger og af de lokaliteter, den holder til på.

LØPP.

STANLEY CERELY: The Gyr Falcon Adventure. (255 pp., 12 tavler, 1 kort). – COLLINS, London 1955. Pris: 18 s.

Forf. havde kun yderst begrænset tid til sin rådighed og koncentrerede sig derfor helt og holdent om iagttagelse og fotografering af Jagtfalke på og ved reden. Rejsen var planlagt så nøjagtigt, det kunne lade sig gøre. Forf. beskriver forberedelserne, rejsen med skib til Reykjavik, videre med rutebil til Ísafjardardjúp og endelig med rutebåden til Isaffjord by. Efter at have samlet tilstrækkelige oplysninger tog han til gården Ögur, hvorfra han på hesteryg tog til to falkereder,

han havde fået kendskab til. Da forf. havde arbejdet her i nogle dage, returnerede han til rutebilens endestation, Melgraseyri, hvor han fik forevist endnu en jagtfalkerede.

Forf. er måske nok så meget turist som ornitholog; hans omtale af Jagtfalkens underarter, kan bl. a. tyde på dette. Men han søger ikke gennem sin fremstilling at gøre sig anderledes, end han er. Han er bankmand, og han bruger sin 3-ugers sommerferie til et forsøg på at få et brændende ønske opfyldt. Han får det; han får oplevet den Islandske Jagtfalk, og han får hjembragt fortrinlige billeder af unger fra alle tre reder. At teksten så muligvis hist og her er lidt mere snak-kende end strengt nødvendigt, får man tage med; den er i alt fald ikke kedelig, og forf. berømmer egnens befolkning, hvis hjertelighed, hjælpsomhed og gæstfrihed åbenbart ikke har ændret sig siden 1932, da ref. berejste samme egne. Ref. nikker genkendende til et og andet og bemærker forskelle; f. eks. beskrives den afsides beliggende, stor-slåede sø Efstádalsvatn som nærmest steril, uden Sangsvaner og hujende Islommer, som ref. traf der.

Tavlerne viser meget smukke og vel reproducerede fotografier. Bag i bogen findes nogle praktiske anvisninger af udrustningsmæssig art, nogle fotografiske data og index over fugle, der er omtalt i teksten. Transskriptionen af de islandske stednavne til det engelske alfabet falder ikke altid lige heldigt ud. LØPP.

LEON LIPPENS: Les Oiseaux d'Eau de Belgique. 2. udg. (302 pp., 24 farvetavler). E. VERCRUYSE-VANHOVE, Saint-Andre-lez-Bruges 1954. Pris: 285 belg.fr.

1. udgave af dette arbejde er anmeldt i D. O. F. T. **36**, 1942, p. 63-64. Denne udgave er ca. 50 sider større, men planen er uændret. I for-ordet gives forskellige oplysninger om værket. Derefter behandles de enkelte arter af belgiske vandfugle, nærmere betegnet Storkefugle, Årefodede, Stormfugle, Lappedykkere, Lommer, Vade-Måge-Alke-fugle, Traner, Vandhøns, Isfugl og Vandstær, altså en noget broget blanding i systematisk henseende; men faktisk er de alle knyttet til vand. Hist og her er betegnelserne for overordnede grupper noget forskellig fra, hvad der nu er skik og brug. Under hver art omtales geografisk udbredelse, udseende, adfærd, terræn, yngleforhold og træk. Bogen har et sagregister, men ingen indholdsfortegnelse.

Af de 20 tavler i 1. udgave er en udskudt. I 2. udgave er fem nye kommet til; af disse skyldes een RODOLPHE VAN DER STEGEN DE SCHRIECK, de andre 23 vor egen INGEBORG FREDERIKSEN. De gamle tavler er formindskede udgaver af tavlerne i HELMS' fuglebøger. De 4 nye tavler er fremstillet specielt til dette formål; enkelte af figurerne findes dog i P. JESPERSEN: Danske Fugle, sjældnere Arter, 1952, hvor de er bedre reproducet. Som helhed står de tidligere udgivne tavler knapt så smukt som i 1. udgave; men der er alligevel al grund til at glæde sig over frk. FREDERIKSENS arbejder som et væsentligt led i dette udmærkede værk. LØPP.

KNUD PALUDAN: Some Behaviour Patterns of *Rissa tridactyla*. – Vidensk. Medd. fra Dansk Naturhist. Foren. **117**, 1955, p. 1–21, fotogr. pl. I–X.

I en årrække har forf. haft lejlighed til at følge kolonien af Tretåede Måger på Hirsholmene og giver i denne afhandling en beskrivelse af denne mågearts bevægelser og stemmeytringer. Disse synes i det store og hele at være homologe med dem hos Sølvmågen og Silde-
mågen, som forf. tidligere indgående har undersøgt (ref. i D. O. F. T. **45**, 1951, p. 239). Afvigelserne synes i reglen at skyldes tilpasning hos den Tretåede Måge til dets minimale territorium, som praktisk talt kun omfatter selve reden. En samling fremragende fotografier viser diverse stillinger og bevægelser hos den Tretåede Måge. S. S.

PETER SCOTT & HUGH BOYD (Editors): The Seventh Annual Report of the Wildfowl Trust, 1953–54. (235 pp., mange tekstfigg., kort og fotogr. tavler). – COUNTRY LIFE LTD., London 1955. Pris: 10 s.

Ligesom det sidste år udgivne årsskrift (ref. i D. O. F. T. **49**, 1955, p. 67) frembyder dette nu udkomne skrift for 1953–54 en fylde af interessante meddelelser om ænder og gæs. Der er oversigter over genfangster af gæs, ringmærkede på Spitsbergen (Knortegås) og på Island (Kortnæbde Gæs) og af Grå- og Krikænder mærkede som vintergæster i England. Af alle disse kategorier findes genfangster i Danmark. Blandt artiklerne kan fremhæves flere skildringer af mærknings-ekspeditionerne til Island og Spitsbergen. Årbogen er ualmindelig smukt udstyret, med talrige tegninger, som PETER SCOTT er mester for, og smukke fotografiske tavler. F. S.

SVEND DAHL: Den danske strand. Naturforhold, dyre- og planteliv ved vore kyster. Anden udgave. (160 pp., 240 tekstfigg.). – ROSENKILDE & BAGGER, København 1955. Pris: 22.50 kr.

Anden udgave af denne bog, som først udgaves i 1930, er bearbejdet af lektor KLAUS VEDEL og kommunelærer THORKIL HOLM med bistand af dr. phil. GUNNAR THORSON. De skildrer jævnt og ligetil de danske kyster og deres planter og dyr, med gode tegninger af de vigtigste arter. Det største afsnit handler om de mange havdyr, som man kan finde opskyllede. Enhver naturinteresseret, der ligger på landet ved stranden, kan få en masse at vide af denne bog, som det anbefales at have med i sommerferien. Hvor meget mere får man ikke ud af sin ferie, når man prøver at lære lidt om den omgivende natur, end når man blot daser i en klit. Bogens fugleafsnit omhandler måger, terner, vadere og en række andre arter, som kan træffes ved kysterne. Der er nok en del mindre fejl i dette afsnit, men da bogen jo er ganske upretentiøs, skal man ikke gå i rette dermed. F. S.

EDWARD A. ARMSTRONG: The Wren. (312 pp., 41 tekstfigg., 32 tabeller, 8 fotogr. tavler). – COLLINS, London 1955. Pris: 30 s.

Et nyt bind af COLLINS »New Naturalist« monografier imødeses altid

med spænding, og det nu udkomne værk om Gærdesmutton af E. A. ARMSTRONG indfrier i højeste grad forventningerne. Et årelangt flittigt arbejde ligger til grund for denne bog, i hvilken Gærdesmutton følges fra vuggen til graven. Trods sin lidenhed og fordækte levevis har Gærdesmutton ofte tiltrukket sig opmærksomheden og har været genstand for omfattende studier af hollænderen KLUIJVER, amerikaneren KENDEIGH (der arbejdede med en beslægtet art) og andre, og ARMSTRONG har føjet alle disse forgængeres arbejde til sine egne iagttagelser, hvorved en sådan fylde af kendsgerninger fremkommer, at Gærdesmutton derved bliver en af de bedst kendte fugle overhovedet. Der er kun lovord at sige om dette fremragende værk: Dispositionen er klar og fast, hvert emne er behandlet til bunds, resultaterne overskueligt anbragte i diagrammer eller tabeller, kendsgerningerne fortolkede ud fra ethologiens – og i det hele taget ornithologiens – nyeste resultater, fotografierne smukke og levende, sproget roligt og harmonisk. Det er et værk, som må virke inspirerende på enhver, som ønsker at studere fuglenes liv.

ARMSTRONG er præst, og det er i denne forbindelse værd at fremhæve, i hvor høj grad præsteskkabet i England har bidraget til ornithologien med værker ofte af høj standard, lige fra JOHN RAY og GILBERT WHITE til vore dages landsbypræster. Danmarks natur har ikke evnet at inspirere deres kaldsfæller herhjemme på lignende måde. Til trods for at præstekulturen literært har betydet så meget i Danmark, har kun få danske præster ydet noget til ornithologiens udvikling.

F. S.

HELGE VOLSØE: *The Breeding Birds of the Canary Islands. I. Introduction and Synopsis of the Species.* – Vidensk. Medd. fra Dansk Naturhist. Foren. **113**, 1951, p. 1–153. *II. Origin and History of the Canarian Avifauna.* – Ibid. **117**, 1955, p. 117–178, 4 tekstfigg., 4 tabeller.

Sammen med afhandlingen om trækgæsterne på Kanarierne (ref. i D.O.F.T. **44**, 1950, p. 250) danner dr. VOLSØES to ovennævnte afhandlinger om ynglefuglene en samlet fremstilling af de kanariske øers fugleverden. I den første del gennemgås de kanariske ynglefugle, som tæller ialt 76 arter og racer, deres udbredelse på øerne og levevis skildres nøje, og deres systematik gøres til genstand for en kritisk analyse. Dermed er materialet givet til den anden og mest interessante del, den kanariske fuglefaunas oprindelse og historie. Fugleverdenen på øer og i det hele taget i skarpt isolerede områder følger i sin udvikling andre love end den, der bebor store kontinenter. Ved sin behandling af den kanariske fauna har VOLSØE ikke blot redet trådene ud for denne øgruppens vedkommende, men har ydet et vægtigt bidrag til forståelsen af de insulære faunaers udvikling i det hele taget, af betydning for enhver som giver sig af med dette interessante og fængslende tema. Efter et kapitel om yderverdenens faktorer på Kanarierne

(landskabstyper, klima, vegetation, etc.) skildres først fuglefaunaens sammensætning og dens slægtskab med dem på de andre atlantiske øgrupper og det afrikanske kontinent. Det næste kapitel omhandler faunaens oprindelse, d. v. s. hvorfra den stammer, på hvilken måde den er indvandret og hvornår dette er sket. Til slut behandles udviklingen inden for selve øgruppen i et længere kapitel, med omtale af isolationens betydning for dannelsen af endemismer og med beskrivelse af de udviklingsmæssige retninger i farve, størrelse, vingelængde og andre morfologiske karakterer. Af konklusionerne kan følgende fremhæves: Den kanariske avifauna er en udløber fra NV. Afrikas fauna, opstået ved indvandring over havet; artsfattigdommen skyldes isolationen. Mens Madeiras fugleverden er nært beslægtet med Kanarernes og er indvandret derfra over havet, er Azorerne meget afvigende og er rimeligvis grundlagt af europæiske gæster, indvandret efter istiden. De ældste beboere af Kanarerne indvandrede før istiden, men indvandring har fundet sted lige op til vore dage og foregår stadig. Antallet af arter ynglende på de forskellige øer inden for den kanariske gruppe står i forhold til disses størrelse, undtagen når ensartede landskabsformer nedsætter artstallet. Jo længere to øer ligger fra hinanden, desto færre fugleracer har de fælles, hvilket viser isolationens betydning for raceudviklingen. Hos mange kanariske fugle er primitive træk bevaret, hvilket skyldes den mindre strenge konkurrence og den ringe klimaændring gennem året.

Forf. er den første, som klart skelner mellem de to begreber, som han kalder »Insulære klinaler« (forandringer af populationerne inden for selve øgruppen) og »Insulære linier« (forandringer af øpopulationerne i forhold til de omgivende kontinenter). Disse to udviklingsrækker kan kombineres og kan give anledning til komplicerede forhold, som vist ved flere eksempler.

Dr. VOLSØE må ønskes tillykke med dette tankevækkende og idérige arbejde, som stiller de ofte indviklede problemer klart og letfatte- ligt op og som givetvis vil sætte sig varige spor i evolutionsforskningen.

F. S.